

*Het verhaal
van nationaal*

Het verhaal van nationaal

Hét verhaal van de Chiro vertellen is onmogelijk. Er is namelijk niet één Chiroverhaal, er zijn er duizenden. Elke groep, elke leid(st)er, elke lid: ze hebben allemaal hun eigen stukje Chiro-geschiedenis geschreven. Al deze verhalen zijn anders en uniek. Maar bovenal zijn ze 'Chiro', en daarom stuk voor stuk de moeite waard om na te vertellen.

Het verhaal dat hier wordt verteld is dat van de Grote Chiro, de geschiedenis van Chirojeugd Vlaanderen, het verhaal van nationaal, zeg maar. Wanneer en hoe jouw groep is ontstaan, moet je zelf uitzoeken. Maar dit Grote Chiroverhaal bied je alvast een houvast.

Het verhaal van nationaal begint in 1934 wanneer priester Jos Cleymans nieuw leven blaast in één van de oudst georganiseerde jeugdverenigingen, het katholieke patronaat. Er ontstaat een nieuwe beweging die stilaan meer vorm krijgt en uitgroeit tot de grootste jeugdbeweging van Vlaanderen: de Chiro.

1. ER WAS EENS...HET PATRONAAT

De officiële stichtingsdatum van de Chiro is 1934, maar eigenlijk begint het verhaal van nationaal al veel vroeger, ergens halfweg de negentiende eeuw. Op dat moment richt de Kerk in verschillende Belgische steden zogenaamde patronaten op.

1.1. OPKOMST VAN HET PATRONAAT

In de negentiende eeuw evolueert West-Europa op korte tijd van een landelijke naar een industriële, stedelijke samenleving. Fabrieken worden opgericht en trekken veel werkvolk aan. In de steden ontstaan grauwe woongetto's waar de fabrieksarbeiders in de meest erbarmelijke omstandigheden het hoofd boven water moeten zien te houden.

Volgens de Kerk zijn deze arbeidersgetto's oorden van verderf: Het werkvolk neemt het niet zo nauw met de zeden en is uitermate vatbaar voor opkomende volksopruimende stromingen zoals het socialisme. Dit alles baart de Kerk enorm veel zorgen. Om zedenverloedering en proletarische opstanden te vermijden, richt ze in samenwerking met de rijke burgerij katholieke verenigingen op: werkmanskringen voor volwassenen en patronaten voor de jeugd.

De patronaten zijn een vorm van parochiale jeugdzorg ingericht op initiatief van priesters en vrome burgers. Ook in het buitenland ontstaan soortgelijke jeugdverenigingen zoals de *Oeuvres de la Jeunesse* van Jean-Joseph Allemand, de *patronages des apprentis* van de Vincentianen en de Oratorio's van Don Bosco. Het is daar dat de Belgische patronaten de mosterd gaan halen.

De patronaatsbestuurders bekommeren zich vooral om de morele, godsdienstige en intellectuele opvoeding van de arbeiderskinderen. Zo gauw deze kinderen kunnen, moeten ze zes dagen op zeven meedraaien in de fabrieken. Naar school gaan, is wel het laatste van hun zorgen. En van de algemene leerplicht is er in de negentiende eeuw nog geen sprake. De patronaten proberen dit onderwijstekort op te vangen door de arme volksjeugd op hun enige vrije dag, zondag, een goedgevuld programma voor te schotelen. Daarnaast willen de bestuurders deze jongeren beschermen tegen de verderfelijke invloeden van het milieu waarin ze opgroeien.

1.2. BIDDEN, LEREN EN SPELEN

De patronaatsleden beginnen hun zondag met een gezamenlijk eucharistieviering. Hierna volgt er een afwisseling van godsdienstige oefeningen en onderwijs in studiekringen. Ook voor ontspanning is er ruimte. 's Avonds mogen de leden zich rustig bezig houden met gezelschapsspelen.

Jongens en meisjes worden strikt van elkaar gescheiden gehouden. De meisjes –en jongenspatronaten verschillen qua werking niet zo veel van elkaar. Het grote verschil is dat de jongens vanuit de parochie ontstaan en de meisjes vanuit de scholen.

Alle vormings –en spelactiviteiten gebeuren altijd onder het strenge toezicht van de patronaatsbestuurders. Bij de jongenspatronaten zijn dit enkele oudere heren uit de burgerij. De meeste meisjespatronaten staan onder toezicht van schoolzusters. De bestuurders dwingen orde, tucht en gehoorzaamheid af. Van de jongeren zelf wordt heel weinig inbreng verwacht. Daarom kan je de patronaten nog geen jeugdbeweging noemen. Het is een vereniging voor de jeugd, niet door de jeugd.

1.3. ONDERGANG VAN DE PATRONATEN

Lange tijd is het patronaat hét jeugdwerk bij uitstek. Onder de vleugels van het patronaat ontstaan er over gans Vlaanderen werkbeurzen, pensioen –en spaarkassen, turnkringen en toneelgezelschappen. Na de Eerste Wereldoorlog komt er een einde aan dit succesverhaal. Het ledenaantal daalt en veel patronaatsgroepen zijn

genoodzaakt hun werking stil te leggen.

Volgens de patronaatsbestuurders is deze achteruitgang een gevolg van de zedenverwildering die onder de naoorlogse jeugd woekert. Maar in werkelijkheid is er veel meer aan de hand en zijn er verschillende oorzaken die de ondergang van de patronaten in de hand werken.

Allemaal naar school

Na de Eerste Wereldoorlog wordt de algemene leerplicht tot 14 jaar ingevoerd. Vanaf nu verzorgen professionele instellingen het onderwijs van de jeugd. De patronaten moeten dus niet langer het onderwijstekort opvangen en lijden functieverlies. Ze worden teruggeschroefd tot louter een vorm van vrijetijdsbesteding.

Strijd om de vrije tijd

In het domein van de vrije tijd moeten de patronaten de concurrentie aangaan met enkele nieuwe ontspanningsvormen. Vooral film en dancings vallen bij jongeren in de smaak, en ook sport wordt een populaire bezigheid. Maar dé grootste concurrent voor de patronaten is de jeugdbeweging, een nieuw soort jeugdwerk dat vanaf de jaren 1930 in Vlaanderen opkomt. In de ontwikkeling van de Vlaamse jeugdbeweging spelen de Katholieke Studentenbeweging, het scoutisme en de Katholieke Actie een belangrijke rol.

De **Katholieke studentenbeweging** is de oudste Vlaamse jeugdbeweging. Ze komt eind negentiende eeuw op gang aan enkele Vlaamse scholen. Vernieuwend is dat scholieren en studenten zelf de leiding nemen en activiteiten op touw zetten, iets wat in de patronaten met zijn volwassen bestuurders ondenkbaar is.

Vanuit Engeland komt net voor de Eerste Wereldoorlog het **scoutisme** van Baden-Powell overgewaaid. Deze nieuwe methodiek wakkert het eigen verantwoordelijkheidsgevoel van jongeren aan. Ook spel en openluchtlevens zijn typische elementen. Het scoutisme groeit in Vlaanderen niet meteen uit tot een zelfstandige jeugdbeweging. De scoutingmethodiek wordt wel geïntegreerd in de werking van bestaande organisaties waaronder ook de patronaten.

Onder invloed van de **Katholieke Actiebeweging (KA)** worden deze nieuwe methoden en vormen over gans Vlaanderen verder verspreid. De KA is een herkersteningstrategie die in 1922 door Paus Pius XI wordt gelanceerd. Het meest opvallende element van de KA is dat de Kerk gewone mensen oproept om de priester bij te staan in de strijd tegen de secularisering. Hoe? Door katholieke verenigingen op te richten. In België richt de KA zich in de eerste plaats tot de jeugd. Overal worden er vanuit de Kerk jeugdbewegingen uit de grond gestampt. Langs Vlaamse kant verloopt de KA langs de verschillende sociale standen. Zo ontstaat de Katholieke Arbeidersjeugd (KAJ) voor jonge arbeiders, de Boerenjeugdbond (BJB, later KLJ) voor

de boerenjeugd en Katholieke Studentactie (KSA) voor de studenten.

Deze nieuwe jeugdorganisaties zijn minder paternalistisch en betrekken hun leden actief in hun werking. Sommige patronaatsbestuurders beseffen dat de patronaatswerking voorbijgestreefd is. Vernieuwing is een noodzaak, maar voorlopig blijven de meeste patronaten halsstarrig vasthouden aan hun oude werkvormen en beschermingsideaal.

Gebrek aan een centraal bestuur

Een ander probleem waar de patronaten mee kampen, is de afwezigheid van een overkoepelend orgaan. Hierdoor kunnen nieuwe ideeën nooit op grote schaal doorbreken. Al in de negentiende eeuw proberen de patronaten verbonden te vormen om zo tot een nationale structuur te komen. Een hele opgave, zo blijkt.

Eind negentiende eeuw onderneemt het aartsbisdom een eerste poging tot samenwerking. Dit door de oprichting van de stedelijke verbonden Antwerpen en Brussel. Beide verbonden houden hun bestuursleden op de hoogte via hun ledentijdschrift. In Brussel is dit *Nos Oeuvres* en in Antwerpen *Bondsbericht*, de voorloper van Het Katholiek Patronaat. Deze tijdschriften worden vanaf 1914 omgevormd tot de tijdschriften van alle patronaten van het aartsbisdom. Helaas verschijnt er door de oorlog slechts één nummer waardoor de gehoopte bindende werking uitblijft.

In 1921 probeert kardinaal Mercier schot in de zaak te krijgen. Hij stelt de priesters Jacques Delmot en Jules Mauquoy aan tot diocesane inspecteurs van de patronaten. Zij moeten de patronaten verenigen. Delmot gaat aan de slag in de provincie Antwerpen terwijl Mauquoy de Brabantse patronaten onder zijn hoede neemt. Mauquoy slaagt erin om de Waalse patronaten samen te brengen in de *Fédération Nationale des Patronages* (FNP). Een Vlaamse tegenhanger van het FNP komt er echter niet.

In 1925 nodigt het FNP de Vlaamse patronaten uit op hun congres. De uitnodiging lokt aan Vlaamse kant heel wat reactie uit aangezien het FNP zichzelf aankondigt als nationale federatie van de patronaten. Aan Vlaamse zijde is men nu gebrand om de achterstand met Wallonië bij te benen. Gesterkt door dit Vlaamse eenheidsgevoel trekt Delmot naar de kleinere verbonden in de Rupelstreek, Mechelen, Groot-Gent en Leuven. Hij hoopt hen warm te maken voor een Vlaamse verbond der patronaten. Delmot wil eerst de regionale verbonden structureren om vervolgens over te

gaan tot de organisatie van de provinciale of diocesane verbonden die dan in een laatste stap worden samengebracht in één nationale koepel. Door slechte communicatie en misverstanden zal Delmot zijn uitgekiende strategie nooit realiseren.

In 1927 ondernemen de patronaatsbestuurders een zoveelste poging tot centralisatie. Aanleiding is het eerste Vlaamse patronaatscongres georganiseerd voor het 60-jarig bestaan van het Leuvense Sint-Albertuspatronaat. Men beslist er om het verbond Vlaams-Brabant op te richten. Tegenkanting van Brussel smooit ook deze poging in de kiem.

Ondertussen groeit ook de Katholieke Actie (KA) in België. Om de KA gestructureerd te laten verlopen worden de verschillende jeugdverenigingen in koepelorganisaties samengebracht. Langs Waalse kant richt men in 1919 de *Association Catholique de la Jeunesse Belge (ACJB)* op. Vlaanderen volgt in 1928 met de oprichting van de koepelorganisatie *Jeugdverbond voor Katholieke Actie (JVKA)*.

Het JVKA is een samenbundeling van zowel de standsspecifieke jeugdbewegingen (KAJ, BJB, KSA) als het niet standsgebonden jeugdwerk, zoals de scouts en de patronaten. De patronaatsbestuurders hopen dat met de steun van het JVKA de patronaten eindelijk de handen in elkaar gaan slaan.

Na de oprichting van het JVKA geeft kardinaal Van Roey KAJ-proost, Jozef Bloquaux, de opdracht om een landsbond voor de patronaten op te richten. Priester Bloquaux neemt het verbond Antwerpen voor zijn rekening en vraagt aan verbondsleider De Claremont om hetzelfde te doen in het verbond Vlaams-Brabant. Aanvankelijk komt van een samenwerking niet veel in huis. Maar in 1930 is er dan toch een doorbraak wanneer De Claremont met de Antwerpse verbondsleider Van Ermengem ideeën begint uit te wisselen. Ook ander patronaatswerkers worden bij de gesprekken betrokken. Het resultaat is een officiële bijeenkomst onder leiding van vicaris generaal Jansen van het aartsbisdom Mechelen.

Jansen roept alle bisdommen bij elkaar om samen stil te staan bij de toekomst van

de patronaten. Voorzitter van deze vergadering is de zopas aangestelde secretaris van het JVKA, Jos Cleymans. Eindelijk wordt er gezamenlijk nagedacht over de werking en structuur van de patronaten. Maar een echte Landsbond wordt er voorlopig nog niet gevormd.

1.4. CONFLICT MET DE KAJ

Binnen het JVKA is het statuut van de niet standsgebonden jeugdverenigingen niet meteen duidelijk. De standsgebonden jeugdverenigingen, zoals de KAJ, BJB en KSA, worden beschouwd als 'hoofdwerk'. De patronaten daarentegen ziet men als 'hulpwerk'. Zij moeten de jeugd klaarstomen voor het echte KA-werk in de standsverenigingen.

Cleymans is het niet eens met deze opvatting. De patronaten staan open voor alle jeugd, ongeacht hun afkomst. En net daarom vindt hij dat het patronaat tot dé algemene jeugdbeweging van de KA moet uitgroeien. De ambities van Cleymans worden op de voet gevolgd door KAJ-proost Cardijn. De patronaatsjeugd stroomt na verloop van tijd vooral door naar de KAJ. Cardijn vreest dat Cleymans' vernieuwingsplannen de KAJ leden zal kosten. Het conflict tussen beide proosten loopt hoog op en het aartsbisdom moet tussen beiden komen. Voor de aartsbisschop is een akkoord tussen de twee jeugdverenigingen een noodzaak. De onderhandelingen verlopen moeizaam, maar uiteindelijk komt men tot een overeenkomst: de patronaten verzorgen godsdienstbeleving en ontspanning voor min 14-jarigen. Nadien stappen ze over naar de voor hun gespecialiseerde standsbeweging. En om het onderscheid met de KAJ te benadrukken, mogen de patronaten niet over een uniform, uiterlijke kentekens, een ledenblad en sociale diensten beschikken.

Eens de plooiën met de KAJ min of meer zijn gladgestreken, kan Cleymans zich verder toeleggen op de patronaatsvernieuwing die het begin van een nieuwe beweging inluidt: de Chirojeugd!

2. DE PATRONATEN ZIJN DOOD... LEVE DE CHIROJEUGD!

2.1. JOS CLEYMANS BRENGT NIEUW LEVEN

In 1934 ontfermt Cleymans zich als secretaris van het JVKA over de jongenspatronaten. Over de vernieuwing van de meisjespatronaten wordt voorlopig nog niet gesproken. Reden daarvoor is dat er na de oorlog niet veel meisjesgroepen meer overblijven.

Eén van de taken die Cleymans krijgt, is die van verantwoordelijk uitgever van het oude tijdschrift Het Katholiek Patronaat. Hierin verschijnt datzelfde jaar het artikel 'Nieuw Leven' waarin Cleymans afrekent met de oude patronaatsstijl en enkele nieuwe werkvormen voorstelt. Hij laat zich hiervoor inspireren door enkele binnen- en buitenlandse jeugdbewegingen en door de Katholieke Actie.

Cleymans' inspiratiebronnen

Cleymans wordt voor de patronaatsvernieuwing sterk beïnvloed door de **Christi-jeugd**, een Tiense jeugdbeweging gesticht door priester Anton Aarts. Aarts had geprobeerd om via de scoutsmethode het Tiense patronaat te moderniseren. Zijn experiment stootte echter op tegenkanting van de KAJ. De Christi-jeugd wordt verboden, maar Aarts neemt zijn ideeën mee in zijn gesprekken met Cleymans die hij in diezelfde periode ontmoet.

Zowel Aarts als Cleymans tonen een grote belangstelling voor de Duitse katholieke jeugdbewegingen Neudeutschland en Quickborn. De kerkelijke scholierenbeweging **Neudeutschland** is doordrenkt van een religieuze sfeer. Die combineert ze met een intens gemeenschapsleven en een drang om terug te keren naar de natuur, weg van de bestaande orde. Dit idealisme past volledig in de naoorlogse tijdsgeschiedenis. Door de economische crisis, voelen mensen zich machteloos en kwetsbaar. Ze vangen dit onbehagen op door op te gaan in de massa, zich te laten meeslepen in een gemeenschapsroes, te

dromen van nieuwe wereldorden.

Ook de Duitse beweging **Quickborn** spreekt Cleymans aan. Jongeren nemen er zelf hun eigen jeugdgemeenschap in handen. Ze wisselen er lichaamsbeweging af met innige bezinningsmomenten. Natuurlijkheid, echtheid en eenvoud worden bij Quickborn hoog in het vaandel gedragen en door Cleymans overgenomen.

Een belangrijke inspiratiebron is de **Katholieke Actie (KA)**. Deze internationale katholieke beweging breekt met de oude traditie van het 'passief godsdienst ontvangen'. In de plaats daarvan pleit ze voor meer 'actieve godsdienstbeleving'. Kenmerkend voor deze nieuw aanpak is de overkoepelende thematiek van het ridderschap in dienst van Christus Koning. Na de pauselijke encycliek Quas Primas uit 1925 wordt Christus Koning dé figuur waarrond de KA-werking draait. De gewone leken worden voorgesteld als soldaten of 'milites Christi' die zich actief moeten inzetten om het terrein van Christus Koning terug te winnen. De figuur van Christus Koning zal in Vlaanderen het jeugdbewegingsleven mee vorm geven. We vinden hem terug bij de KSA, VKSJ en in de vernieuwde patronaten.

Een nieuwe geest in een nieuw lichaam

Volledig in de lijn van de Christus Koningthematiek lanceert Cleymans in het artikel "Nieuw Leven" de Chiro-actie. De 'chi' en 'rho' zijn in het Grieks de eerste letters van het woord 'Christus'. De Chiro-actie moet bij de patronaatsjongens de strijd lust voor Christus Koning en het katholieke geloof aanwakkeren. Om de Chirogeest te veruit-

wendigen, introduceert Cleymans ook verschillende krijgshaftige stijlelementen: vlaggen, banieren, wimpels, trommels, romantische strijdlieden, strijdkreten enz. Deze strijdlustige stijl speelt later een prominente rol in nationale groepsmomenten zoals de bedevaarten en landdagen

Naast een nieuwe stijl stelt Cleymans ook een nieuwe vorm van leiding geven voor. Waar in de oude patronaten de volwassen bestuurders toezicht hielden op de spelactiviteiten, moeten in de vernieuwde patronaten jongeren zelf spelen voorbereiden en begeleiden. De verantwoordelijkheid wordt met andere woorden bij de jeugdige leiders gelegd. Ook ziet Cleymans spel niet als louter ontspanning. Het is een essentieel onderdeel in de algemene vorming van jongeren.

Hoewel Cleymans vanuit het JVKA aangesteld is om de nationale structuur uit te bouwen, houdt hij zich in de eerste plaats met de uitbouw van de lokale patronaatsgroepen bezig. Om ervoor te zorgen dat de geest van Christus Koning gans het patronaatsleven doorsijpelt, stelt hij een hiërarchische groepsstructuur voor. Een lokale patronaatsgroep moet, indien mogelijk, uit vier afdelingen bestaan. Die afdelingen worden ingedeeld op basis van leeftijd. Aan het hoofd van iedere afdeling staan één of meerdere afdelingsleiders. Elke afdeling wordt verder onderverdeeld in groepjes van 10 tot 15 man met aan het hoofd een hulpleider. Aan het hoofd van het patronaat staat de priester-bestuurder die samen met de afdelingsleiders de bestuursraad vormt. De priester-bestuurder geeft tijdens de leiderskring godsdienstlessen die de leiders in hun zondagactiviteiten aan hun leden doorgeven

Foto: Gazet van Antwerpen, 1948

Foto: Gazet van Antwerpen, Beeldbank Vlaanderen, 1948

2.2 CLEYMANS MOET WEG!

Aan de vernieuwingspoging van Cleymans komt abrupt een einde wanneer hij in 1935 wordt aangesteld als priester van de parochie Willebroek. Volgens sommige is deze promotie geen toeval. De patronaatsvernieuwing was niet naar de zin van KAJ-proost Cardijn. Hij wilde Cleymans weg.

Nu Cleymans van het toneel is verdwenen, valt de Chiro-actie stil. Toch verdwijnt de roep naar modernisering niet helemaal. Vooral in West-Brabant zijn er enkele patronaten die de inspirerende woorden van Cleymans in daden omzetten. Spilfiguur is de Brabantse diocesane proost Leo Vanhoebroek die erin slaagt om rond zich een dynamisch verbondsbestuur te verzamelen.

Op nationaal niveau volgt Bloquaux Cleymans op als nationale proost van de patronaten. Hij moet de patronaten organisatorisch versterken en inhoudelijk uitdiepen. Omdat hij hiervoor niet de geschikte persoon is, wordt hij in 1938 vervangen door Leo Vanhoebroek. Vanhoebroek verhuist van West-Brabant naar het nationaal secretariaat in Antwerpen.

2.3 LEO VANHOEBROECK EN DE ANTWERPSE STUDIEKRING

Eén van de eerste dingen die nieuwe nationale proost Vanhoebroek verwezenlijkt, is de oprichting van een studiekering. Die bestaat bijna uitsluitend uit patronaatsbestuurders uit het Antwerpse. Zij buigen het hoofd over de nieuwe patronaatsbeweging die nu een eigen naam krijgt: de Chirojeugd. Er komt ook een nieuw leiderstijdschrift, Mededeelingen der Chirojeugd.

Vanhoebroek gaat ook met een meisjesbeweging van start. De meisjespatronaten zijn na de Eerste Wereldoorlog zo goed als uitgestorven. Bijgevolg is de Chirojeugd voor meisjes geen voortzetting van het patronaat, maar een nieuwe beweging die naar het voorbeeld van de jongens ontstaat. De ontwikkeling van de Chirojeugd Meisjes en Jongens loopt bijna volledig parallel. In 1942 krijgen de meisjes een eigen leidstersblad, Licht.

Zo kopiëren wij

Opnieuw spelen buitenlandse jeugdbewegingen een belangrijke rol in de ontwikkeling van de nieuwe beweging.

Net als in Vlaanderen is men ook in Nederland bezig met de modernisering van het patronaat. Zo ontstaat bij onze noorderburen de **Jonge Wacht**. Kenmerkend voor deze jeugdvereniging is de groepsleidersraad geleid door een volwassen leider. De Chirojeugd kopieert deze werkwijze in de kernronde. Een ander element dat de studiekering overneemt is de eisenwerking. Chiroleden moeten bepaalde vaardigheden en kennis nastreven of eisen behalen. Lukt dit, dan krijgen ze een specifiek kenteken. Door de eisenwerking wil de Chiro haar leden op een actieve manier vormen. Tot slot neemt de Chirojeugd ook het bivak over. Op bivak staat de beleving van de natuur en het samenleven in groep centraal. Het versterkt het familiale gevoel dat ook al in het patronaat aanwezig was.

Een tweede belangrijke inspiratiebron is het **scoutisme**. Hiervan neemt de studiekering de patrouillewerking over. Bij de Chirojeugd wordt dit de vendelwerking.

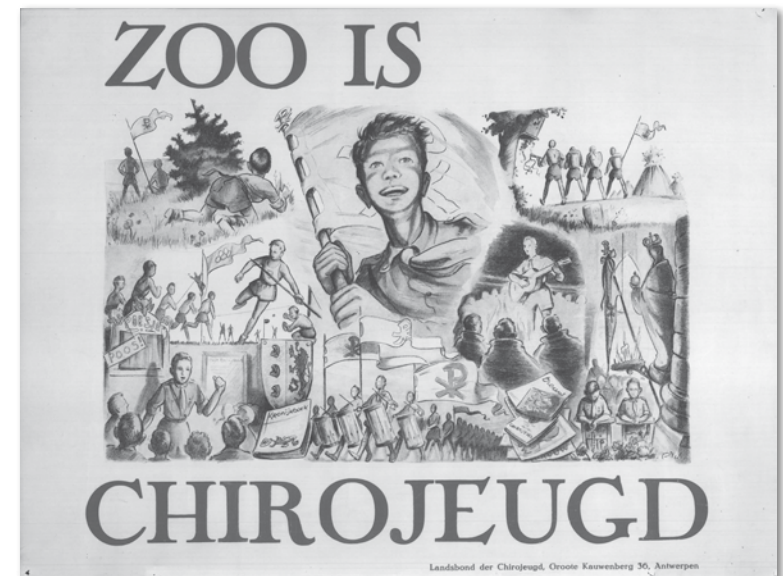
Zo verspreiden en vormen wij

In 1940 breekt de Tweede Wereldoorlog uit. De Duitse bezetters verbieden groepsactiviteiten en ze censureren alle tijdschriften en andere publicaties. Toch gaat de studiekering verder met de uitbouw van de Chirojeugd.

Ze ontwerpt brochures en boekjes en organiseert vormingsavonden en leidingscursussen. Eén van de publicaties is Zoo werkt Chirojeugd, een leidraad voor Chiroleiding.

Zo werken wij

Het programma dat de Antwerpse studiekering in de jaren 1940 voorstelt, steunt op

drie pijlers: de vendelwerking, de eisen –en beloftewerking en de Belijdenis.

Om de zelfwerkzaamheid te bevorderen, worden Chiroleden per afdeling verder onderverdeeld in kleine groepjes of **vendels**. Aan het hoofd van zo'n vendel staat de vendelleid(st)er die een helper kiest om hem bij te staan. Bij de jongens is dit de voorman, bij de meisjes de hulpvendelleidster. Samen met de vendelleid(st)er vormen zij de kernleden van de vendel. De kernleden zitten iedere week samen in de vendelronde, een vergadering waarin ze door de priester-bestuurder godsdienstige vorming krijgen die ze aan hun vendel moeten doorgeven. Tot en met de jaren 1960 spelen de vendels een belangrijke rol in het Chiroleven. Iedere vendel heeft een eigen hoekje in het heem. Dit moeten ze versieren met hun vendelnaam, hun kreet, hun vlag of pennoen en hun patroonheilige. Tijdens competitieve spelen moeten de vendels het tegen elkaar opnemen. Zo kunnen ze punten verdienen die nauwkeurig worden bijgehouden.

De tweede pijler is de **eisen -en beloftewerking**. Een trouwe Chirojongen probeert gedurende het jaar bepaalde eisen te behalen. Zo is er de Chiro-eis (algemene kennis van de beweging), de keure-eis (de stijlelementen) en de speleis (spelregels en gedrag) en de liedeis. Enkel wanneer de vooropgestelde eisen behaald zijn, mag het chirolid zijn belofte afleggen. Dit levert hem het kenteken van zijn afdeling op dat hij trots op zijn uniform naait. Het afleggen van de belofte is een belangrijk moment. Het chirolid bevestigt formeel zijn engagement voor de idealen van de beweging.

De laatste pijler waarop de nieuwe Chirobeweging steunt, is de **Belijdenis**. Dit is de poëtische vertolking van het katholieke Christus Koningideaal. Van leiding wordt verwacht dat ze de Belijdenis trouw blijven in hun eigen leven en in de uitwerking van hun programma's. De eerste tekst van de Belijdenis stamt uit 1943 en wordt later een paar keer herschreven.

Zo ziet een lokale Chirojeugdgroep eruit

Zoals Cleymans al had voorgesteld, deelt de Chirojeugd de lokale groepen in afdelingen in. Deze afdelingen krijgen ook een naam. Bij de jongens zijn dit de burchtknappen (9-11 jaar), de knappen (11 tot 14 jaar) en de kerels (14 tot 17 jaar). Bij de meisjes de zonnekinderen (9-11 jaar), de zonnemeisjes (11 tot 13,5 jaar) en de kristimeisjes (13,5 tot 16-17 jaar).

Elke groep beschikt over een eigen lokaal of heem. Meestal is het de parochie die de lokalen ter beschikking stelt.

Aan het hoofd van een lokale Chirojeugdgroep staat de priester-bestuurder. Hij zit de wekelijkse leidingkring voor, voorziet godsdienstige avondwoordjes en waakt over het godsdienstige karakter van de activiteiten. Net onder de priester-bestuurder staat de hoofdleid(st)er, gevolgd door de afdelingsleid(st)ers.

Van de jaren 1940 tot 1960 worden de Chiroleden al vroeg op post verwacht

voor de parochiemis. Om 14u.00 verzamelen alle leden opnieuw aan het heem. De vlag wordt gehesen en de leden brengen de vlaggen-groet uit. Na de opening in vierkantformatie beginnen de eigenlijke activiteiten per afdeling. Die worden na ongeveer uur onderbroken om in groep deel te

nemen aan het lof. Nadien is het opnieuw speeltijd, maar worden er ook stijloefeningen uitgevoerd, is er een zangstonde en krijgen de leden godsdienstles. Voor de jongste groepen eindigt de Chirozondag tussen 18u00 en 19u00., voor de oudere tot ongeveer 21u00.

volgens een vast patroon: opstaan, samen de morgenopdracht bidden, ochtend-gymnastiek, wassen, uniform aantrekken, vlaggen-groet, in stille mars naar de kerk, al zingend terug naar de bivakplaats, openingsformatie en bekendmaking van het wachtwoord van de dag, ontbijt, omkleden, slaapplaats opruimen, diensten, voormiddagspel, middagmaal in gedeeltelijk uniform, platte rust, namiddagspel, avondmaal in uniform, slot-formatie, avondvlaggen-groet, neerlaten van de groepsbanier en het avondgebed.

De spelactiviteiten vinden vaak plaats in de buurt van het heem. Een Chirospel is steeds eenvoudig en sober. Andere populaire Chiroactiviteiten zijn: zingen, volksdansen, knutselen en op trektocht gaan. Echte sportbeoefening probeert men te vermijden, tenzij er een speelse kwinkslag aan gegeven kan worden.

Veel groepen hebben een muziekkapel die tijdens speciale gelegenheden zoals bedevaarten en optochten optreedt.

Het hoogtepunt van Chirowerkjaar is zonder twijfel het bivak. De meeste groepen trekken in de zomer ongeveer 8 dagen op kamp. Tijdens het bivak leeft de groep samen als een grote familie. In de beginjaren gaan groepen enkel in gebouwen op kamp, niet in tenten. De kampmaaltijden worden bereid door kookouders. Een bivakdag verloopt

2.3. DE CHIROJEUGD WORDT EEN ORGANISATIE

In 1936 worden de patronaten financieel onafhankelijk van het JVKA. Hierdoor moeten ze nu zelf geld in het laatje zien te brengen. Op het nationaal secretariaat in de Antwerpse Sint-Adriesparochie gaat men van start met een verkoopdienst. Groepen kunnen er vlaggen, kentekens, een zangboekje en het Chiro-beeldeken aankopen.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog is de positie van de patronaten of Chirojeugd binnen het JVKA nog steeds niet duidelijk. In 1942 geeft het JVKA het bevel om de Chirobeweging in te perken tot een kinderorganisatie voor -14-jarigen. Ondertussen heeft de Antwerpse studiekering zichzelf naar voren geschoven als Landsbond van de Chirojeugd. De Landsbond weigert zich neer te leggen bij het standpunt van het JVKA. De Chirojeugd moet kunnen uitgroeien tot een volwaardige beweging. In 1945 overtuigt de Landsbond kardinaal Van Roey om de Chiro als officiële en volwaardige jeugdbeweging te erkennen. Dankzij dit mandaat kan de Chirojeugd vrij van andere bewegingen verder werken. De ondertitel 'Verbond der Vlaamse Patronaten' blijft behouden. Zo maakt de Landsbond duidelijk dat ze tegenover de

andere KA-bewegingen geen volledig nieuwe beweging is, maar een al lang gevestigde waarde.

De Landsbondleiding bestaat uit de nationale leiding (d.i. de landsbondproost en de landsbondleider), een secretaris, een schatbewaarder, een propagandaleider en een aantal raadsleden. De nationale leiding wordt benoemd door de kardinaal. De meisjes –en jongenschiro hebben elk een eigen centrale leiding, enkel de landsbondproost is gemeenschappelijk. De landsbondleiding vergadert wekelijks in het nationale secretariaat in Antwerpen. Dat secretariaat verhuist in 1945 van de Rodestraat naar de Grote Kauwenberg en een jaar later naar de Frankrijklei. In 1957 neemt de Chirojeugd haar intrek in Kipdorp, dat vanaf dan bekend staat als het 'Hoofdkwartier'. Daar vindt men naast de Landsbond ook de technische diensten die instaan voor de publicaties en de administratie.

Naarmate de beweging groeit, gaat men de structuur meer en meer decentraliseren. Om de kloof tussen de landsbond en de lokale groepen te dichten, werkt de Chirojeugd langs verbonden en gewesten. De diocesane verbonden worden geleid door een diocesane raad onder leiding van een diocesane proost. De verbondsraad is opgebouwd naar analogie van de landbondsraad. De verbonden staan in voor de leidingsvorming en voor de organisatie van grote bijeenkomsten.

De verbonden genieten veel autonomie; niet de Landsbond, maar zij bepalen of ze de Chirojeugd in hun bisdom oprichten. Ze staan ook zelf in voor de financiën en ze bepalen ook zelf of ze toetreden tot de Landsbond van de Chirojeugd. De meeste diocesane verbonden sluiten zich zonder problemen aan, met uitzondering van de bisdom Brugge. Zij stellen zelf de regels. De Chirojeugd in West-Vlaanderen staat slechts open voor jongens die jonger zijn dan 14 jaar. En de meisjes krijgen een eigen jeugdbeweging, los van de Chirojeugd, de zogenaamde Kroonwacht.

Een niveau onder de verbonden en een stap dichterbij de lokale groepen staan de gewesten. De gewesten organiseren gewestelijke leiderscursussen, waken over de continuïteit van de groepen en smeden onderlinge banden. Ze zijn financieel afhankelijk van de verbonden. De grote gewesten worden verder onderverdeeld in sectoren. Die bestaan uit 5 tot 8 naburige parochies.

2.4. HOERA! ALBERT PEETERS BOUWT

In 1942 overlijdt Vanhoebroeck onverwacht aan een beroerte. Gelukkig heeft hij zich tijdens zijn mandaat omringd met gedreven medewerkers. Eén van die medewerkers, Albert Peeters, wordt aangesteld als landsbondproost van de jongens- en meisjeschiro. Terwijl Antwerpen wordt gebombardeerd, schrijft hij een handboek *Hoerah, wij bouwen*. En hij sleutelt samen met de propagandaleiding en de gewestelijke vertegenwoordigers verder aan de pedagogische visie van Chirojeugd. In 1947 sluiten ze hun rijpingsperiode af met het basiswerk *Grondslagen der Chirowerking*.

In Grondslagen licht Peeters het pedagogische programma toe. Het bestaat uit drie groeimotieven, drie basismethoden en de jaarthemawerking. Tot vandaag spelen de basismethoden een belangrijke rol in de Chirovisie.

De drie groeimotieven

De drie groeimotieven vertalen het katholieke Chiro-ideaal op maat van jonge mensen. De jongens moeten streven naar blijheid, kranigheid en kameraadschap. De groeimotieven van de meisjes zijn blijheid, kranigheid en zonnige goedheid.

De motieven groeien in die zin dat ze een diepere betekenis krijgen naarmate de Chiroleden ouder worden. Zo begint het motief blijheid bij plezier en ontspanning om op latere leeftijd uit te groeien tot vreugde in het geloof en gebedsleven.

Onder kranigheid verstaat men bij de jongens strijdlustig paraat staan om Christus Koning te dienen. Voor de Meisjeschiro met haar zachte waarden lijkt dit misschien een vreemd motief. Toch moeten ook zij kranig zijn door zich gehoorzaam en gedreven in te zetten tijdens het spel. Ook in kranigheid kunnen Chiroleden doorgroeien door later edelmoedig, offervaardig en eucharistisch te leven.

Het derde groeimotief is voor de jongens 'kameraadschap' en voor de meisjes 'zonnige goedheid'. Deze motieven verwijzen naar de 'wij-gemeenschap' die Chiro probeert uit te bouwen. De Chiroleden moeten er een gewoonte van maken anderen bij te staan, natuurlijk door samen te spelen en te leven in de afdelingen en in het vendel, maar ook door zich een algemeen gevoel voor medemenselijkheid eigen te maken. In verdere stadia groeien kameraadschap en zonnige goedheid uit tot een algemene familiegeest, broederlijke liefde en apostolaatgeest.

De drie basismethodes

De Chirojeugd werkt langs drie methoden: de familiale, de esthetische of intuïtieve en de actieve methode.

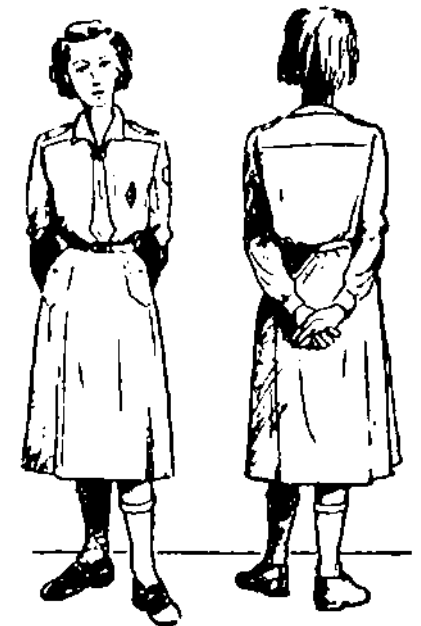
Met de **familiale methode** benadrukt Peeters dat binnen de Chirogroep opvoedingsrelaties moeten bestaan. Het Chiroleven wordt gezien als een essentiële aanvulling op het familieleven en als tegenkracht voor het gecommmercialiseerde ontspanningsleven. De geest van verbondenheid is enorm belangrijk voor een Chirogroep. De bestuurder is als een vaderfiguur tussen de kinderen, de chiro zelf een jeugdtehuis.

Via de **esthetische of intuïtieve methode** wil de Chirojeugd jongeren bewust maken van hun gevoelsleven. Dit om een diepere geloofsbeleving op te wekken. Om deze gevoelens aan te spreken, werkt de Chirojeugd met eigen jeugdstijl waarin 'volksvreemde' en banale elementen worden vermeden. Formaties, marcheren, uniformen en liederen: ze werken als bindend middel en ze hebben een sterke wervende kracht naar de buitenwereld toe. Bovendien heeft de Chirostijl ook een opvoedende waarde. De voortdurende toepassing van de onberispelijke Chirostijl vergt een inspanning van iedereen. Het is een training van de wil, een oefening in levensstijl.

De derde en laatste methode is de **actieve methode**. Met deze methode hoopt Peeters de zelfredzaamheid van de jongeren te verbeteren. De Chirojeugd nodigt jongeren uit om zelf hun jeugdleven te organiseren. Ze worden hierbij begeleid door de jongvolwassen leid(st)ers van de groep. Dit zijn geen autoritaire gezagsdragers, maar voorbeeldfiguren waarnaar de leden opkijken en die hen motiveren. Een concrete toepassing van de actieve methoden zijn de vendel- en de eisenwerking.

De jaarthemawerking

Al in 1936 werken de patronaten jaarlijks rond een bepaald thema waarin maand na maand andere deelthema's of wachtwoorden worden. De Chirojeugd neemt deze werking over. Om de wachtwoorden uitvoerbaar te maken, worden ze uitgewerkt in concrete actiepunten. Dit zijn concrete opdrachten die Chiroleden tot actie aanzetten. Vanaf de jaren 1950 legt de Landsbond de wachtwoorden in een jaarplan vast. Tot op de dag van vandaag werkt de Chiro jaarlijks rond één bepaald, goed uitgewerkt thema.

3. GROTER, STERKER EN BREDER

In de jaren 1950 stelt de Chirojeugd de werking van de lokale groepen op punt en verstevigt ze tegelijkertijd ook de structuur van de organisatie. Op 10 jaar tijd verdrievoudigt het aantal groepen. In 1954 telt de Chirojeugd 707 groepen. Het zelfvertrouwen groeit en de Chirojeugd toont zichzelf aan de buitenwereld. Dit in grote optochten en nationale ontmoetingen.

3.1. VERSPREIDING VAN DE CHIROGEEST

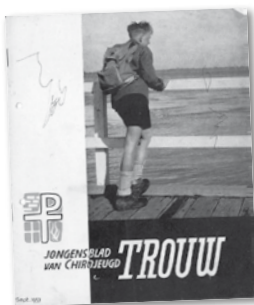
De Chirojeugd dankt haar groei voor een groot deel aan de vele inspanningen die de Landsbond levert om de Chirogeest te verspreiden. Dit doet ze via verschillende kanalen.

Vurige publicaties

Om de Chirostijl bij alle groepen gelijk te schroeven, geeft de Landsbond vanaf 1947 De Keure uit. In deze leidraad lezen Chirleid(st)ers alles over de draagwijze van het uniform, de bijhorende kentekens, de verschillende soorten formaties, fluitsignalen en aantreedvormen. Ook de inlijving en belofteaflegging worden in detail beschreven.

Een ander belangrijk communicatiekanaal zijn de tijdschriften. In 1946 wordt het oude Leidersblad *Mededelingen van Chirojeugd* aangepast en herdoopt in *Gloed*. Voor de leidsters is er *Licht* en ook de priester-bestuurders krijgen in 1949 hun eigen blad, *Ignis*. Na de oorlog verschijnen de eerste ledenbladen. De jongens ontvangen het tijdschrift *Trouw* en de meisjes *Lente*. Deze ledenbladen hebben in de jaren 1940 nog een uitgesproken bezielings- en propagandafunctie. Vanaf de jaren 1950 spelen de artikels meer in op de ruimere interessesfeer van de jeugd.

Nieuw in de jaren 1950 zijn de afdelingsboekjes voor leden. In boekjes als *Mijn Zonnetocht*, *Kwik het zakboekje voor Knapen* en het *Kristimeisjesstamboekje* vinden er alles wat ze moeten weten over de werking van hun afdeling. Dat hierover veel te vertellen valt, is een verdienste van de afdelingscommissies. Zij vertalen het Chiroleven op een leeftijdseigen manier. Het hele afdelingsleven staat in het teken van de

eeuwse riddersymbo-
vertellen leiders aan de burchtknapen het

verhaal van Pierke in Vreugdeland die de strijd moet aangaan voor Christus Koning. In burchtknapentaal is het heem de 'Zonneburcht' en de Belijdenis wordt de 'Burchtwet'. In de Meisjeschiro trekken de zonnekinderen iedere week naar Zonneland.

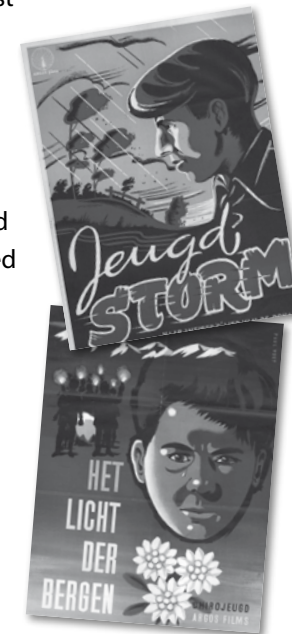
Chiro in de Cinema

Na de Tweede Wereldoorlog doen de consumptiemaatschappij en de Amerikaanse massacultuur definitief hun intrede. Bioscopen en danszalen worden een vast onderdeel van de jongerencultuur. Dit doet bij de Kerk de vrees voor zedenverwildering en geloofsafval opnieuw toenemen. De Chirojeugd beschouwt het als haar taak om jongeren te waarschuwen voor de verleidingen van de nieuwe tijd. En doet dit op eigentijdse wijze met langspeelfilms.

In 1947 verschijnt *Jeugdstorm* in de cinemazalen. De film wordt geregisseerd door Gust Geens. Hij baseert zich voor het verhaal op de jeugdroman 'Het lied van de Donau' van de Oostenrijkse pater Franz Weiser. In de film trekken de Chrijongens van Boechout naar het Limburgse Lommel.

Ook *Licht der Bergen* uit 1955 is een bewerking van een roman van Weiser. Gust Geens en Hugo Van den Hoegaerde regisseren de film. De film vertelt het verhaal van de goede leider Herman die het moet opnemen tegen de ontspoorde bende van Storms.

Door de nieuwe kansen tot zelfontplooiing slaat de vrees voor zedenverwildering, geloofsafval en losgeslagen jongeren opnieuw toe. Dat het in Vlaanderen niet zo'n vaart loopt, wordt gezien als een verdienste van de jeugdbeweging. Zo waarschuwt de Chiro voor de verleidingen van de nieuwe tijd. In

langspeelfilms als (1947), maar vooral *Het Licht der Bergen* (1955) moet de ontspoorde kwajongen het onderspit delven tegen de brave, gelukkige Chirojongen.

Leidingscursussen op Heibrand

Naast publicaties zijn het de vormingscursussen die een grote rol speelt in de verankering van de Chirogeest. . Zowel de Landsbond, de verbonden als de gewesten houden zich met leidingsvorming bezig. Vanaf 1948 wordt de leid(st)ersvorming beter gestructureerd en verdeeld.

In 1951 organiseert de Landsbond voor het eerst Pinkstergloed. Tijdens deze tweedaagse bijeenkomst roept Albert Peeters leiders op om op eigen initiatief toe treden tot de Pinkstermilitie. Dit is een persoonlijk engagement waarmee de leider belooft een consequent en bewust gebedsleven na te streven. Hij brengt hierover maandelijks verslag uit aan een oudere leider of priester. Vanaf de jaren 1960 verdwijnt deze individuele vorming.

Op lokaal niveau genieten leiders en leidsters een wekelijkse vorming tijdens de leiderkring. Die heeft voornamelijk een godsdienstige inhoud. Inspiratie vinden ze in de leidingstijdschriften.

De gewesten richten geregeld vormingsavonden in. Die moeten de leiding inwijden in het opvoedingswerk, de Chirogeest, de pedagogische waarde van spel, het afdelingsleven enz. Na verloop van tijd worden deze avonden vervangen door trainingsweekends. Op die manier ontstaan de inleidingscursussen of IK's.

Na de inleidingscursus kunnen leid(st)ers deelnemen aan het scholingsbivak (SB). Dit bivak wordt aanvankelijk zowel door de Landsbond als door de verbonden georganiseerd. Een Scholingsbivak is een meerdaagse cursus waarin de leiding de basismethoden van de Chiro leert toepassen.

De Landsbond heeft als taak de organisatie van de leid(st)ersbivakken en de Landdagen. Het eerste leidersbivak vindt plaats in 1945 en gaat vanaf dan jaarlijks door. De Landsbond huurt hiervoor 'Hof ter Beke' te Wilrijk. Wanneer deze locatie dreigt weg te vallen, beslist de Landsbond om zelf een opleidingscentrum aan te kopen. Hun oog valt op de vervallen villa 'Joli Bois' in Westmalle. Dit pand staat leeg nadat de eigenaar tijdens de Tweede Wereldoorlog voor de Duister bezetter was gevlucht. De Landsbond koopt het huis in 1950 en geeft het de naam 'Heibrand'. In 1954 wordt de eerste Heibrandcursus georganiseerd en het eerste afdelingsbivak voor afdelingsleid(st)ers.

In 1946 gaat de Landsbond van start met de nationale leid(st)ersdag of Landdag. De Landdag is een studiebijeenkomst waarop nieuwe initiatieven, ideeën en aandachtspunten worden gelanceerd. Tijdens de Landdagen trekt de Chirojeugd door de straten, een indrukwekkende demonstratie van de Chirostijl. Tussen 1946 en 1954 gaat de landdag jaarlijks door. Nadien vindt hij nog sporadisch plaats, om na 1978 volledig te verdwijnen.

Nog meer indrukwekkend dan de Landdagen zijn de nationale bedevaarten. In 1954 organiseert de Landsbond de nationale Meivaart en in 1958 trekt men met heel de Chirojeugd naar Lourdes.

3.2. CHIRO IS GEEN EILAND

In de beginjaren heeft de Chirojeugd veel weg van een gesloten jeugdeiland waar je alleen maar toegang tot krijgt als je lid bent. In de jaren 1950 verruimt de Chiro de blik, zowel binnen Vlaanderen als naar de rest van de wereld.

De Chiro is een theebuiltje

Halfweg de jaren 1950 stelt de Landsbond de vraag of ze met de jeugdbewegingsmethode wel alle jeugd bereikt. Dat blijkt niet het geval te zijn. Er is nog een grote groep jeugd die zich niet lid maakt van de jeugdbeweging. Om ook deze groep te bereiken gaat de Chiro experimenteren met verschillende vormen van open jeugdwerk, toegankelijk voor alle kinderen en jongeren. Dit onder de noemer van de 'verbrede werking'. Het startschot hiervoor wordt gegeven tijdens de Meivaart van 1954. In een inspirerende toespraak vergelijkt nationale proost Albert Peeters de Chiro met een theebuiltje dat in de parochie hangt en haar helemaal moet doordringen. Met deze gedachte in het achterhoofd groeit de Chiro uit tot een jeugdtehuis waarin verschillende jeugdwerken onderdak vinden.

Een voorbeeld van verbrede werking is de **Patwerking**. Dit is een parochiale werkvorm voor jongeren onder de 14 jaar. De Patwerking groeit uit het jongerentijdschrift Pat dat voor het eerst in 1954 verschijnt in samenwerking met het Waalse Fédération Nationale des Patronages (FNP). De artikels in Pat worden deels overgenomen uit Franse en Italiaanse bladen en zijn deels zelf geschreven. Pat verschijnt om de twee weken, maar oogst niet zo veel succes. Wat wel aanslaat zijn de Patclubs. Ze ontstaan vanuit de Chiro, maar hebben door de afwezigheid van lidmaatschap een meer open karakter. De Patclubs kunnen verschillende vormen aannemen: ruilclubs, niet-commerciële filmclubs, speelclubs. Na 1957 wordt de Patwerking stilaan afgebouwd.

Voor de jongerenwerking van de +14-jarigen schakelt de Landsbond de aspiranten in. Sommige aspirantenafdelingen organiseren geregeld open activiteiten waaronder gespreksavonden en instuiven. Hieruit groeit het idee dat aspiranten een jeugdclub moeten uitbouwen waarin ze leeftijdsgenoten uit de parochie kunnen uitnodigen.

De Chirojeugd legt zo de basis voor de **jongerengemeenschappen** die vanaf de jaren 1960 mee vorm geven aan jeugdhuizen. Na verloop van tijd bouwen zij los van de Chiro hun wekring uit. In 1969 wordt de jeugdclubwerking door de overheid als zelfstandige jongerenbeweging erkend. Zo ontstaat de VZW Jongerengemeenschappen (JGM) en wordt de juridische band met de Chiro doorgeknipt. Eind 2004 besluit JGM te fusioneren met de Vlaamse Federatie van Jeugdhuizen en Jongerencentra (VFJ). Sinds 2007 hebben ze een gezamenlijke werking als de federatie Formaat, jeugdhuiswerk Vlaanderen.

Vanaf 1954 steunt de Chiro de **jeugdcommuniebonden**. Zij staan in voor de catechesevorming van de parochiale jeugd. In 1957 zet de Chiro de samenwerking stop, maar blijft zich via de PAJEZO-commissie (Parochiale Jeugdzorg) met het onderwerp bezig houden. Zo ontstaat in 1960 de dienst PJZ die zich toespitst op godsdienstige verdieping rond de periode van de advent, vasten en vakantie. Ze introduceert ook de +13-werking voor gevormde jongeren en probeert minder belerende catechesemethoden uit. Binnen de Chirostructuur beschikt PJZ over een ruime autonomie. Dit merk je onder andere aan de uitgave van een afzonderlijk tijdschrift Ko-Info en aan de zelfstandig georganiseerde vormingsactiviteiten zoals de nationale Ko-infodagen. PJZ houdt in 2002 op te bestaan en vervangen door de dienst Spoor ZeS.

In 1960 bundelt de Landsbond al deze verbredingsinitiatieven samen in het Vlaams Verbond van Parochiale Jeugdtehuizen (VVPJ). Onder dit verbond horen de Chiromeisjes –en jongens, de jongerengemeenschappen, de jeugdclubs en de dienst PJZ. Met de oprichting van het VVPJ wordt de oude naam 'Chirojeugd, verbond der Vlaamse Patronaten' vervangen door 'Chirojeugd, Vlaams Verbond van Parochiale Jeugdhuizen'. De koepel brokkelt vanaf 1973 geleidelijk aan af. De verschillende organisaties fuseren of gaan elk hun eigen weg.

Betere contacten met de andere jeugdbewegingen

Hoewel de contacten met andere jeugdbewegingen nog steeds moeilijk verlopen, is er nu ook plaats voor samenwerking. Zo ondersteunt de Landsbond de Milacwerking van de KAJ. Milac staat voor Militantenactie en is een vormingsbeweging binnen het Belgische leger. Ze spoort jonge soldaten aan om ook tijdens hun dienstitijd een goed christen te zijn.

In 1956 wordt de Chiro lid van de Nationale Jeugdraad. De toenadering tot de andere jeugdbewegingen verloopt vanaf dan vlotter. Begin jaren 1960 stapt de Chiro ook in de Katholieke Jeugdraad die in feite een voortzetting is van het JVKA.

Chiro Overzee

In de jaren 1950 richt de Chirojeugd de eerste groepen buiten Vlaanderen op. Deze buitenlandse Chirogroepen ontstaan onder impuls van Vlaamse missionarissen. Zij nemen het Chiroconcept mee naar de Belgische kolonie Congo de mandaatgebieden waaronder landen als Ghana, Zuid-Afrika, de Filipijnen, Taiwan, Rwanda, Burundi, Chili en Haïti. De Vlaamse Chiro volgt de internationale Chiro op de voet. Er worden uitwisselingsstages georganiseerd, in de leidingbladen verschijnen geregeld artikelen over de buitenlandse Chirogroepen en in januari zamelen de Vlaamse leden geld in voor de missielanden. Dit gebeurt voor de eerste keer in 1957 met de 'Wapi Chiro'-actie voor Kiro Congo en Burundi. Later worden er tussen Chiro en Broederlijk Delen afspraken gemaakt omtrent de overzeese chiropartners: De Chiro onderschrijft de acties van Broederlijk Delen en die verbindt zich op haar beurt om financiële steun te verlenen aan de overzeese Chirogroepen.

De internationale interesse van de Chiro blijkt ook uit de geleverde inspanningen voor de Fédération Internationale des Mouvements de Jeunesse Catholique Paroissiales, kortweg Fimcap. Dit is een koepelorganisatie voor het parochiaal georganiseerd christelijk jeugdwerk die in 1962 wordt opgericht na een grote Romebedevaart. Aanvankelijk mogen enkel jongensorganisaties tot de Fimcap toetreden, later ook meisjes. Dankzij de FIMCAP komen er verschillende internationale en bilaterale initiatieven tot stand.

3.3. EEN STEVIGE STRUCTUUR

Eind jaren 1940 wordt de financiële en juridische structuur van Chirojeugd vastgelegd. Belangrijk hierbij is de oprichting van de 'De Chirobanier'. De Landsbond wil niet afhankelijk zijn van overheidssubsidies en richt daarom een nationale verkoopdienst op. Op aanraden van Arie Peeters wordt deze verkoopdienst in 1946

omgevormd tot een samenwerkend vennootschap **De Chirobanier**. De Chirobanier bedient zowel de Jongens- als de Meisjeschiro. In 1957 wijzigt de Landsbond de naam van de verkoopdienst. Voortaan spreekt men kortweg van '**De Banier**'.

De verbonden staan zelf in voor de financiering van hun werking. De inkomsten van de Banier gaan niet naar alle verbonden, maar naar het verbond van het aartsbisdom, ook wel BAM genoemd (Brussel, Antwerpen en Mechelen). De BAM valt de facto samen met de Landsbond. In 1950 richt de BAM een vzw op zodat ze beroepskrachten in dienst kan nemen en onroerende goederen kan aankopen.

Ook de andere verbonden richten een vzw op. In 1958 sticht het verbond Limburg vzw Parochiale Jeugdzorg Limburg. Oost-Vlaanderen volgt vier jaar later met de vzw Parochiale Jeugdtehuiswerking en West-Vlaanderen richt in 1970 de vzw Matimo op. Van alle verbondelijke vzw's heeft de BAM de meeste financiële middelen. Ze is hoofdaandeelhouder van De Banier, en is eigenaar van Heibrand en het Nationale Chirosecretariaat in Antwerpen. Na verloop van tijd staat de BAM een percentage van de verkoopopbrengsten af aan de andere verbonden.

Vandaag telt de Chiro 10 verbonden. Deze structuur ontstaat tussen de jaren 1950 en 1960. Vanaf de jaren 1950 gaat de Chirojeugd sommige diocesane verbonden opdelen in kleinere, 'pedagogische' verbonden. Het aartsbisschoppelijke verbond Mechelen wordt onderverdeeld in de verbonden Brussel, Antwerpen, Mechelen, Leuven en Kempen. Eind jaren 1960 wordt ook het Oost-Vlaamse verbond opgesplitst in Roeland, Reinaert-Waasland en Heuvelland. Aanvankelijk wil het West-Vlaamse verbond niet veel met de Landsbond te maken hebben. Maar in 1950 sluiten de West-Vlaamse jongens zich toch aan. De meisjes doen dit pas in 1965. Het verbond Limburg wordt niet onderverdeeld in kleinere verbonden.

Op lokaal niveau doen er zich structureel niet veel verschuivingen meer voor. De meest opvallende wijziging is de verruiming van de leeftijdsgrens naar 16-17 jaar. Om jongeren beter op het leiderschap voor te bereiden start de Chiro bij de kerels (= 15-17 jaar) met een aspirantenwerking. In 1959 wordt dit aspirantenkorps een aparte, op zichzelf staande afdeling. De Landsbond verlegt de leeftijdsgrens niet enkel naar boven, maar ook naar beneden. Al in de jaren 1940 werkt de Meisjeschiro met een sterrekesafdeling (7 tot 9 jaar). In de jaren 1950 volgen de jongens dit voorbeeld met de oprichting van de jongknepenafdeling.

4. DE CHIRO VERNIEUWT

Met de jaren 1960 breekt voor de Westerse samenleving een woelige en verwarrende periode aan. In de meeste Europese landen zorgt de nieuwe neokapitalistische consumptiemaatschappij ervoor dat steeds meer mensen toegang krijgen tot welvaart. Dit lokt een mentaliteitswijziging uit. Mensen hebben meer zekerheid en eisen meer inspraak in het maatschappelijke leven. Dat geldt ook voor de jeugd. Door de verlenging van de schoolplicht ontstaat er een nieuwe leeftijdsfase, tussen jeugd en volwassenheid. Jongeren krijgen de kans om langer te experimenteren en na te denken over hun plaats in de wereld.

De mentaliteitswijziging doet ook de Chiro aan het denken zetten. Wil ze de jeugd blijven bereiken, dan moet de Chiro meedelen met de heersende maatschappij-tendensen: secularisering, democratisering en co-educatie. Met het grote Chirofeest Top 64 sluit de beweging de voorgaande periode af en worden zachtjes nieuwe tijden ingeluid.

4.1. TOP 64

In 1964 bereikt de Chiro zowel haar hoogtepunt als haar belangrijkste keerpunt. Op het nationaal Belijdenisfeest Top 64 wordt wat de afgelopen dertig jaar bereikt is met trots getoond en tegelijkertijd in vraag gesteld. Zo'n 60 000 Chiroleden zakken af naar het Antwerpse Bosuilstadion om het Topspektakel bij te wonen. Zij zien er hoe op indrukwekkende wijze de Chirostijl wordt gedemonstreerd. Feilloze blauwe en bruine uniformen, honderden groepsbanieren,

trompetgeschal en tromgeroffel, liederen en dans... Het is duidelijk, de Chiro in Vlaanderen leeft. Ze is op korte tijd uitgegroeid tot een gevestigde katholieke jeugdbeweging met een eigen, opvallende stijl. De Top vormt de kroon op het jarenlange Chirowerk.

Tegelijkertijd sluit het evenement de voorgaande periode op grootse wijze af. Na de Top zou de Chiro immers nooit meer hetzelfde zijn. Het moderne denken sluipt langzaam maar zeker ook de Chiro binnen.

4.2. EXIT CHRISTUS KONING, ENTER JEZUS CHRISTUS

De jeugd die in de jaren 1960 opgroeit, voelt zich minder verbonden met het sterk hiërarchisch kerkelijk instituut. Jongeren worden steeds mondiger en ervaren een groeiende drang naar vrijheid. De Katholieke Actie die de leek inschakelt maar hem nauwelijks inspraak verleent, spreekt niet langer aan. De Chiro kan niet anders dan haar geloofsvisie aan de jeugd aan te passen.

In de jaren 1960 wordt het gesloten eiland waar Christus Koning de plak zwaait voorgoed verlaten. Groepen gaan niet langer naar het Lof en de christelijke riddersymboliek verdwijnt uit het Chiroleven. Maar dit wil niet zeggen dat de Chiro al haar christelijke bagage overboord gooit. Wel vaart de beweging vanaf de jaren 1960 meer de koers van het Tweede Vaticaans Concilie.

Vaticaanum II

Vaticaanum II is een kerkvergadering die tussen 1962 en 1965 wordt gehouden. Op het concilie wordt als reactie op de seculariseringstendens beslist de Kerk te moderniseren. Dit heeft grote gevolgen voor het gelovig leven. De Kerk wordt nu niet langer voorgesteld als een zuiver hiërarchisch systeem, maar wel als een gemeenschap gelovigen waarvoor iedereen medeverantwoordelijkheid moet dragen en die zich openstelt voor de ander. Er wordt ook meer ruimte gelaten voor persoonlijke invulling van het geloof.

Christelijk en ruimdenkend

Voor de Chiro betekent dit dat de tradities en rituelen rond Christus Koning worden vervangen door leren samenleven en samen delen in navolging van Jezus Christus. Het jaarthema 'Ruimte' (1965-1966) is in dit opzicht van inhoudelijk belang. De nieuwe christen moet ruimer leven, op een meer open en menselijkere manier. Vanaf nu

zal de Chiro zichzelf niet langer 'katholiek', maar wel 'christelijk' noemen. De christelijke waarden blijven tenslotte overeind. Typerend is ook dat veel lokale Chirogroepen in de tweede helft van de jaren 1960 hun katholiek geïnspireerde groepsnaam gaan vervangen door een moderne, seculiere naam.

4.3. MEER OPENHEID

De jaren 1960 zijn een periode van emancipatie. Jongeren eisen meer inspraak en gaan zich kritischer opstellen. De Chiro speelt hier op in door minder aan regels vast te houden. Veel oude, paternalistische tradities verdwijnen. De Chiro gaat nu ook meer ijveren voor meer maatschappelijke participatie van jongeren.

Samen spontaan en creatief

De open geest van de Chiro blijkt uit verschillende veranderingen. Zo wordt de geestelijke 'bestuurder' voortaan aangesproken door het minder autoritaire 'proost'.

Een ander teken aan de wand is het verdwijnen van de vendelwerking. De competitieve vendelsfeer past niet langer in de nieuwe Chirogeest. Vanuit de Nationale Leiding worden nu creativiteit en vrije expressie aangemoedigd. Het is de werkgroep 'Kreabo' die deze creatievsimpuls stuwt. Die wordt in 1962 opgericht en gaat op zoek naar verschillende vormen van expressief en creatief spel. Dankzij de inspanningen van Kreabo gaan figuurzagen, pantomime, acteren en klankexperiment deel uitmaken van het Chiroleven.

De oude Chirostijl, die in de Keure wordt verkondigd, verdwijnt steeds meer op de achtergrond. De dwingende, stijlvoorschriften staan haaks op de roep naar meer vrijheid. Een groot deel schaft het uniform gedeeltelijk of zelfs volledig af. Maar er zijn ook groepen die hardnekkig blijven vasthouden aan de vertrouwde stijltradities. Op nationaal niveau rijst de vraag of de veelheid aan vormen de intuïtieve methode niet in het gedrang brengt.

Zal de Chiro haar eenheid en haar eigenheid verliezen? Over deze kwestie buigt de commissie vormgeving zich. Zij vervangen de Keure door de leidingsbladru-briek 'keurig samenzijn'. Volgens hen is de intuïtieve methode met het jaarthema, de kentekens en de liederenschat nog voldoende werkzaam. Bovendien behoudt de Chiro - in tegenstelling tot de andere jeugdbewegingen - voorlopig het oude uniform.

Nu de burchtromantiek van Christus Koning tot het verleden behoort, kan ook het hiermee samenhangende ridderlijke afdelingsleven niet blijven bestaan. In de jaren 1960 krijgen zo goed als alle afdelingen een andere naam, symboliek en eigen taaltje. De jongknappen en sterrekes worden speelclub, de burchtknappen rakkers, de zonnemeisjes kwiks, de knappen toppers, de kroonmeisjes tippers en de kristimeisjes heten voortaan tiptiens. De kroon, burcht, toorts en zon verdwijnen. Voortaan hebben alle afdelingen hetzelfde teken, maar wel in een eigen kleur. De afdelingscommissie buigt zich vooral over de topperwerking. Zij krijgen een eigen woordenschat met woorden als 'prettie', 'topjes', en 'stif'. Dit creatieve taalgebruik blijft de Chiro typeren.

Geen blad voor de mond

De tijd dat de jeugdbeweging kinderen en jongeren wil afschermen van de kwade buitenwereld is voorbij. Vanaf de jaren 1960 roept de Chiro haar leden op om bewust hun maatschappelijke opdracht op zich te nemen. De moderne Chiroledi(st)er durft zij of haar stem te laten horen.

Om een voorbeeld te stellen, neemt ook de beweging zelf uitgesproken standpunten in. Ze slikt niet langer alles wat de Kerk verkondigt en ze spreekt zich duidelijker uit over de Vlaamse Kwestie. In 1964 wordt hiervoor de Vlaamse commissie opgericht. De leden van deze commissie stimuleren onder andere de aanwezigheid op de IJzerbedevaart en het Vlaams Nationaal Zangfeest.

Ook moedigt de Nationale Leiding Chirogroepen aan om deel te nemen aan antikapitalistische manifestaties en vredesacties. En ze komt op voor haar eigen doelgroep, de jeugd. De Chiro vindt dat de jeugd meer inspraak moet krijgen in maatschappelijke en politieke debatten. Om het gebrek aan participatie aan de kaak te stellen, organiseert ze samen met de andere Vlaamse jeugdbewegingen de 'Week van de Jeugd'.

4.4. GEMENGD!? JA OF NEE?

De seksuele revolutie van de jaren 1960 zorgt ervoor dat de Jongens -en Meisjeschiro bewuster gaan nadenken over seksualiteit. Eventuele co-educatie of gemengde werking worden voorzichtig afgetast. Moeten jongens en meisjes niet leren samenwerken en elkaar respecteren? Op nationaal niveau groeien de meisjes en jongens steeds meer naar elkaar toe. En ook aan de basis zet deze trend zich door. Groepen gaan steeds vaker gemengde activiteiten organiseren. De Chiro beschouwt het immers als haar pedagogische taak om jongens en meisjes in een veilige omgeving en op een ongedwongen, aangename manier samen te brengen. Daarom organiseert de beweging vanaf 1963 gemengde landdagen. Vanaf dan is er ook een gezamenlijk jaarthema. En ook de leidingscursussen worden een gemengde aangelegenheid.

In de jaren 1960 blijft de gemengde werking blijft slechts een werkvorm. De Meisjes- en Jongenschiro blijven zowel nationaal als lokaal afzonderlijke bewegingen. Pas in 1975 komt hier verandering in.

4.5. DE NIEUWE STRUCTUUR: VAN ONDER NAAR BOVEN

De democratisering zet zich ook door in de structuur van de Chiro. In het oude systeem bepaalt de top hoe de groepen aan de basis moet werken. Ze communiceert haar bepalingen via de verbonden en gewesten. In het nieuwe, democratische systeem wordt deze werkwijze omgekeerd. Vanaf de jaren 1960 bereiken vragen en bedenkingen van de lokale Chirogroepen de top via de verbonden en gewesten. Om dit doorstromingsysteem vlot te laten verlopen worden er meer vergaderingen met vertegenwoordigers georganiseerd. Er ontstaan nu ook meer raden en commissies en de Nationale Raad (voordien Landsbondraad) komt maandelijks samen. In 1969 krijgt de Nationale Raad de feitelijke leiding over de Chiro. Zij heeft nu het uiteindelijk beslissingsrecht. Voordien was het de Nationale Leiding die belangrijke beslissingen nam. Zij volgt nu de beslissingen van de NR op en voert deze ook uit.

5. TUSSEN MAATSCHAPPIJ EN SPEL

Terwijl de buitenlandse jeugdbewegingen rake klappen krijgen in de jaren 1960, slagen de Vlaamse bewegingen erin overeind te blijven. Dit dankzij hun open geest. Zij sluiten hun ogen niet voor wat zich in de samenleving afspeelt, maar verweven traditie met nieuwe tendensen.

Ook in de Chiro is vanaf nu de pedagogische visie nooit meer af. Doelstellingen en methodieken worden voortdurend herdacht en opnieuw geformuleerd. In de jaren 1970 maakt de Chiro de balans op van de voorgaande jaren. Na Top 64 zijn heel wat oude zekerheden uit de beweging verdwenen. De achtergelaten leegte moet nu opnieuw opgevuld worden, alleen weten ze niet goed hoe. De vraag die zich opdringt is "wat voor beweging zijn we en willen we worden"? De zoektocht naar een antwoord wordt in 1970 ingezet met het jaarthema Impuls 70.

5.1. IMPULS 70

Op de Landdag van 1970 stelt de Chiro aan haar leiding het Impulsmanifest voor. Hierin worden de heersende maatschappijtendensen naar chirodoelstellingen – en werkwijzen vertaald. Waar wil de Chiro in de toekomst naartoe?

In de eerste plaats wil de Chiro mee werken aan een nieuwe samenleving. Toekijken en kritiek geven is niet langer voldoende. De Chiro roept haar leden op om actief deel te nemen aan de maatschappij en samen mee te bouwen aan een betere wereld. Tijdens nationale actiedagen worden over heel Vlaanderen maatschappelijke wantoestanden aangeklaagd. Voorbeelden zijn de Jimpdag en het Topbivak van 1971.

Door het toenemende engagement gaat de Chiro zich steeds minder als christelijk geïnspireerde jeugdbeweging profileren.

Vanaf het midden van de jaren 1970 vraagt de Chiro zich af of haar oproep tot meer maatschappelijke actie niet te ver gaat. Ondanks de maatschappelijke betrokkenheid, wil de Chiro zichzelf niet tot actiegroep verenigen. Kinderen en jongeren komen naar de Chiro om te spelen, niet om op de barricades te springen. De Nationale Leiding verzoent de elementen spel en maatschappij door te besluiten dat spel niet vrijblijvend hoeft te zijn. Spel is belangeloos en daarom een vorm van maatschappelijke actie. Vooral samenspel wordt gepromoot. Competitieve spelen staan dan weer minder hoog aangeschreven.

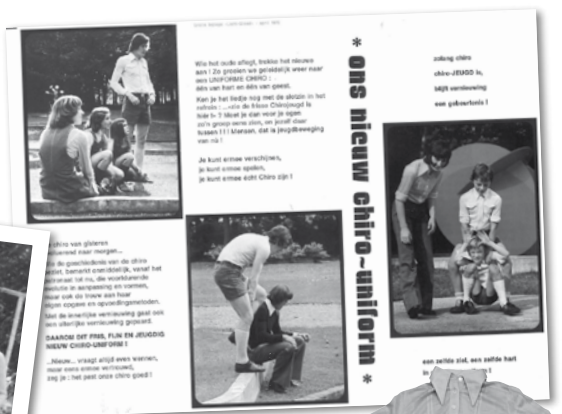
Het maatschappelijke belang van spel wordt verwoord in de Spelleeflijn. Als handleiding voor de leiding wordt het Spelhandvest uitgegeven. Een paar jaar na Jimp organiseert de Chiro nu Jimping, een dag waarop kinderen en jongeren spelenderwijs de buurt leefbaarder maken.

5.2. HET KAN ANDERS

In de jaren 1970 trekt de Chiro de gemengde werking door. Op sommige plaatsen gaan meisjes en jongens samen op bivak. En van 1978 ontstaan de eerste gemengde groepen. Symbolisch is de samensmelting van de leidingsbladen *Gloed en Licht* tot het nieuwe tijdschrift *Dubbelpunt* (1975).

De meeste Vlaamse jeugdbewegingen veranderen in de jaren 1960 van uniform. Bij de Chiro worden er wel ontwerpen gemaakt, maar pas in 1974 stelt de Nationale Leiding het nieuwe uniform voor. Het model van het nieuwe uniform ziet er helemaal anders uit. Wat niet verandert, zijn de afzonderlijke kleuren: blauw voor de meisjes en bruin voor de jongens.

IN DE CHIRO
KIEZEN WE
VOOR HET SPEL
END-OPVOEDE
NOMDAT IN HET
SPELEND-SAME
N-ZIJN VOLGENDE
EWAARDENTEN
VOLLE EEN KAN
S KRIJGEN: FANT
AZIE-KREATIVITE
IT-ETS BELANG
OOSDOEN-ZICH
HZELFRISKEREN
ZICHZELF RELATI
VEREN-GENIETE
N VAN HET SAM
EN ZIJN-ZELF NO
RMEN VINDEN E
N AANNEMEN V
ERWONDERING
PLOEGBEVORDE
REN. ZO IS ECHT
SPELEN, LEREN L
EVEN! spelleeflijn

Een woord dat in deze periode vaak opduikt, is 'zelfactiviteit'. De Chiro wil voor jongeren een oefenveld zijn waar ze op eigen ritme kunnen groeien in zelfstandigheid. Ze benadrukt dat iedere persoon de kans moet krijgen zijn eigenheid te ontplooien. Dat de Chiro dit 'anders zijn' belangrijk vindt, uit zich onder andere in de vernieuwde aanpak van de ledenbladen. In plaats van één ledenblad, verschijnen er nu verschillende leeftijdsgerichte bladen. Voor de 12-jarigen is er *Joepie*, voor de 12-14-jarigen *Toptip* en voor de oudere leden *Krokant*. Omdat elke leeftijd anders is, moeten ook de werkvormen worden aangepast. Het denk- en doewerk van de Tiptiens -en Krelscommissie wordt neergeschreven en gepubliceerd in het *Blauwe boek*.

Door de toenemende secularisering zijn er minder geestelijken. De priesters die er nog zijn, zijn genoodzaakt meerdere taken op zich te nemen. Zo wordt het begeleiden van de lokale Chirogroep slechts één taak van de zovele. Om de afwezigheid van de proost op te vangen, gaan veel groepen werken met een Volwassen Begeleider of VB. Aanvankelijk is het de bedoeling dat de VB's het pastoraal werk van de proost op zich nemen. In de praktijk vullen zij meestal zelf in wat zij onder het VB-schap verstaan. Het tijdschrift voor de proosten wordt in 1971 vervangen door het groepsleidingsblad *Manjeet*.

In de jaren 1970 dweept men aan de top niet langer met het model van de ideale Chirogroep. Elke groep is vrij om zelf te bepalen wat 'Chiro' voor hen betekent. Zo ontstaan er verschillende soorten groepen die elk hun eigenheid hebben, bijvoorbeeld stadsgroepen.

5.3. DE STREEFLIJN: STREVEN NAAR EEN BETERE WERELD

De slotsom van de jaren 1970 is dat de Chiro naast een geloofsbeweging ook een spel- en maatschappijbeweging is. Door deze nieuwe wending ontstaat aan de top de behoefte om een nieuwe mens, geloofs -en maatschappijvisie te formuleren. De ontwerp teksten worden via de 'Prikparlementen' in Dubbelpunt aan de opinie van de lokale groepen getoetst. Op de landdag van 1978 stelt de Chiro de synthese van al dit denkwerk voor onder het thema 'Samen beweging maken'; Uit de nieuwe visie groeit de Streeflijn. Dit is net als de Belofte een poëtische verwoording van het mens -en maatschappijbeeld dat de Chiro vooropstelt. Hoe groepen de Streeflijn in de praktijk kunnen omzetten, lezen ze in het Aktieboek. Een periode van onzeker zoeken, lijkt hiermee afgerond.

5.3. CHIROJEUGD VLAANDEREN VZW

In 1975 wordt het decreet op het Landelijk Jeugdwerk ingevoerd. Dit brengt bij de Chiro heel wat veranderingen op gang. Er ontstaat een volledig nieuwe structuur.

Een eerste belangrijk stap is de samensmelting van de Jongens -en Meisjeschiro waardoor er op nationaal niveau een gemengde werking ontstaat. Voortaan zitten jongens en meisjes samen in bestuurorganen zoals de Nationale Raad en de commissies. Hun vergaderingen gaan nog steeds door op het nationale secretariaat in Antwerpen dat niet langer 'Hoofdkwartier', maar simpelweg 'Kipdorp' wordt genoemd. Bij de uitbouw van de gemengde structuur wordt nog wel gekozen voor een ontdubbeling van de functies. Voor elk niveau is er een voorzitter en een voorzitster.

In een tweede stap wordt de VZW Chirojeugd-Vlaanderen opgericht. Deze vzw waakt over de pedagogische werking van de beweging. Aan de financiële structuur wordt niet geraakt. De verbonden behouden hun vzw's. De meeste verbonden slagen er in de jaren 1970 in om hun patrimonium uit te breiden met nieuwe verbondshuizen.

Naast de Nationale Raad en Leiding worden er nog vier andere leidingen opgericht: de Pedagogische Leiding (voorheen dagelijkse leiding), de Politieke Leiding, de Financiële Leiding en de PJZ-Leiding. De Pedagogische Leiding ontwikkelt de pedagogische visie van de beweging. Ze houdt zich ook bezig met het organiseren van voortgezette vorming, de jaarlijkse landdagen en de groepsleidingdagen. De opdracht van de Politieke Leiding bestaat uit het uitwerken van de maatschappelijke en politieke standpunten die de beweging inneemt. T hema's die in de jaren 1970 aan bod komen zijn onder andere de stijgende werkloosheid, de Derde Wereldproblematiek en de vredesboodschap tijdens de IJzerbedevaart. De Financiële Leiding beheert Chirojeugd-Vlaanderen vzw en vormt een brug tussen de verbondelijke vzw's.

In 1983 worden de Politiek en Financiële Leiding omgevormd tot commissies. Commissies vergaderen minder frequent en wegen minder zwaar door op het geheel van de organisatie.

6. DE CRISISJAREN

In de jaren 1980 krijgen alle Vlaamse jeugdbewegingen het moeilijk. Allemaal zien ze hun ledenaantal drastisch dalen. Hier zijn verschillende redenen voor. Omdat de Vlaamse jeugdbewegingen zich niet langer achter de grote ideologieën scharen, mikken ze steeds meer op dezelfde doelgroep. De jeugdbewegingen hebben de voorgaande jaren zwaar gesleuteld aan hun werking. Dit heeft veel onzekerheid met zich meegebracht. Ook de tijdsgeest zit niet mee. Jongeren voelen zich ook minder aangetrokken tot engagement. Het optimistische wereldbeeld van de jaren 1960 en 1970 heeft plaats gemaakt voor een meer pessimistisch levensgevoel.

Hoewel de Chiro in de jaren 1980 standhoudt, verliest ook zij meer dan 20 000 leden en een honderdtal groepen. De Chiro ziet zich genoodzaakt om de pas geformuleerde mens-, maatschappij- en geloofsvisie te herbekijken en actualiseren.

6.1. SAMEN...STERK

Ondanks de moeilijkheden weigert de Chiro haar maatschappijopdracht op te geven. Ze gooit zich in de strijd tegen het doemdenken en blijft jongeren gedreven aanporren om op te komen voor vrede, solidariteit en verbondenheid.

Het sociaal engagement van de Chiro blijkt uit de keuze van jaarthema's en uit acties als Speldeprik, waarmee de beweging de wantoestanden op vlak van jeugdbeleid aankaart. In 1982 organiseert de Chiro voor de eerste maal het leidingsbivak Krinkel.

Hier breken jonge leiders en leidsters hun hoofd over

maatschappelijke thema's zoals 'democratie', 'vrede' en 'openheid naar de wereld'. De Chiro bevestigt ook dat ze een verschil kan maken door kinderen en jongeren te laten spelen. Met spel hef je de passiviteit en het individualisme op. Dit is de boodschap die in 1984 klinkt tijdens het Spelfestijn. De Chiro blijft ook nadenken over een creatief en bevrijdend spelaanbod.

Hoewel overtuigd van haar sterktes is de Chiro ook niet blind voor haar zwaktes. Een verontrustende evolutie die ook al in de jaren 1970 merkbaar was, is het toenemende ledenverlies in de stad. Ondanks verschillende vormingsinitiatieven slaagt de Chiro er niet in het ledenaantal op te krikken. De top vreest dat alle groepen deze evolutie zullen ondergaan. Dus stelt ze zich de vraag hoe groepen hun leden kunnen behouden en hoe ze er nieuwe kunnen aantrekken..De Chiro moet toegankelijk zijn voor iedereen, ook voor bijvoorbeeld kansarme jeugd. Om hier werk van te maken, gaat ze in 1986 van start met de jaarlijkse bekendmakingsactie. Die bestaat uit een nationale folder, een affiche en het bekende motto "als je't mij vraagt: Chiro".

Veel groepen staan voor nog een andere uitdaging. In de jaren 1980 smelten een heleboel jongens –en meisjeschiro's voor het eerst samen. Door het samengaan zien deze groepen zich genoodzaakt hun aloude bekende structuur en werking aan te passen. Dit zorgt voor veel onzekerheid.

Een ander probleem waar de Chiro mee kampt, is de verzwakking van de afdelingswerking. In de voorbijgaande jaren heeft men veel inspanningen geleverd om leeftijdseigen programma's aan te bieden. In de jaren 1980 lijkt dit vuur gedoofd. Er is nood aan een duidelijke groeilijn en een nieuw, aangepast spelaanbod. De enige afdeling waar men aan blijft werken, is de speelclub. De Nationale Leiding pleit nog voor een meer open speelclubwerking. Dit idee is in de jaren 1970 ontstaan, en

wordt nog steeds als waardevol beschouwd. De speelclub krijgt met de clown Kiekeboe nu ook als eerste een eigen afdelingsfiguurtje. In 1986 wordt Kiekboe vervangen door Rupsje Ribbel.

6.2. DE BASISMETHODEN ANDERS BEKEKEN

Na 40 jaar neemt de Chiro voor het eerst de drie basismethoden onder de loep. Vel elementen blijven behouden. De grootste verandering is dat de Chiro vanaf nu voor vier in plaats van drie methoden kiest. En dat ze een andere naam krijgen.

De familiale methode wordt breder opgevat en hertaald in de **gemeenschapsgerichte** methode. In de Chiro leren kinderen en jongeren een groep vormen. Ze bouwen mee aan een gemeenschap waar ze met elkaar rekening moeten houden. Op die manier worden ze weerbaarder en ook meer solidair. De gemeenschapsgerichte methode zorgt voor verbondenheid, zowel met de leden van de eigen Chirogroep, als met de bredere gemeenschap van buurt en wereld.

De vroegere actieve methode wordt vervangen door de **zelfactieve methode**. Met de zelfactieve methode maakt de Chiro duidelijk dat voor haar alle activiteiten vanuit de kinderen en jongeren moeten vertrekken. Leden worden gestimuleerd om zelf initiatief te nemen, voorstellen te doen, kritisch te zijn en op zoek te gaan naar hoe het ook anders kan. Voor de Chiro zijn alle kinderen en jongeren volwaardige mensen die de kans moeten krijgen om uit te groeien tot ondernemende en mondige individuen.

De oude esthetische methode wordt in het nieuwe pedagogische systeem opgesplitst in de ervaringsgerichte en intuïtieve methode. Via de **ervaringsgerichte methode** wil de Chiro aansluiten bij de belevingswereld van elk kind en elke jongere. Kinderen en jongeren die naar de Chiro komen, doen er ervaringen op die hun gewone, dagelijkse ervaringswereld aanvullen of in vraag stellen. Hun blik wordt verruimd. De activiteiten die de Chiro aanbiedt, brengen de leden al doende kennis, inzichten en vaardigheden bij. Anders dan de zuiver intuïtieve methode wil de Chiro met de ervaringsgerichte methode duidelijk maken dat ze ook het rationele niveau aanspreekt. De ervaringen die de Chiro aanbiedt, worden dankzij de nodige duiding bewust beleefd.

De Chiro wil niet enkel het verstand bespelen, maar ook het gevoel. Heel wat waarden en inhouden worden niet via het verstand, maar via puur gevoelsmatig overgebracht. Daarom hecht ze nog steeds veel belang aan symbolen, tekens, zang, groepsmomenten, dans en creatieve technieken. De Chiro spreekt niet langer van de esthetische, maar van de **intuïtieve methode**.

5.3. NIET ZO MAAR EEN ZONDAG

Voor de Chiro is de aanpassing van de basismethoden een eerste stap naar vernieuwing, maar het is niet voldoende. De visie die in 1978 werd neergeschreven, moet opnieuw worden geactualiseerd. In de nieuwe visie moet rekening gehouden worden met de maatschappijveranderingen, nieuwe ontwikkelingen binnen de Chiro en met de realiteit van kinderen en jongeren. Tot 1989 heeft de Chiro steeds een aparte mens-, maatschappij- en geloofvisie gehad. Voor het eerst worden alle ideeën en vragen in één visie gegoten, de Chirovisie. De nieuwe visie wordt in 1989 gelanceerd met het jaarthema 'Niet zo maar een zondag'. Ze wordt opgebouwd rond drie waarden die omschreven worden in drie spiegelteksten.

De eerste Chirowaarde is 'graag zien' (Verschueren 2006, Leenknecht 1992). Kinderen en jongeren moeten zowel zichzelf als de ander graag zien. De Chiro wil gelukkige mensen vormen die luisteren naar het appèl van de ander waardoor ze verantwoordelijkheid gaan opnemen. Graag zien betekent ook durven voelen en deze gevoelens uitdrukken. In de Chiro is iedereen evenwaardig en onmisbaar. Deze verscheidenheid moet je respecteren, want ook dat is graag zien.

Een tweede waarde die de Chiro wil uitdragen is 'rechtvaardigheid'. Dit zegt veel over hoe de Chiro de maatschappij ziet. De Chiro wil haar leden aanzetten om mee te werken aan een betere wereld waaraan iedereen mag deelnemen, ongeacht de culturele achtergrond. Men moet opkomen voor de kleine en zwakke mens en men moet durven reageren tegen de onmenselijkheid in onze samenleving.

De laatste waarde, 'innerlijkheid', slaat terug op het geloofsbeeld van de Chiro. In de ontwerp teksten omschrijft men innerlijkheid als 'zingeving': kinderen en jongeren moeten leren geloven in zichzelf en ook in de ander. Dit geloof geeft zin aan hun bestaan en zal hen weerbaarder maken. De Chiro nodigt haar leden ook uit open te staan voor religieuze ervaringen waarin ze verbondenheid voelen met iets of met iemand.

De Chirovisie en drie waarden worden op de Krinkel van 1990 aan de leiding voorgesteld. Meteen wordt ook gevraagd hun mening te geven. Het kader treedt op die manier in dialoog met de basis. Zo wil ze de Chirovisie verder uitdiepen en concretiseren. Het dialoogmodel dat op Krinkel '90 wordt gebruikt, zal daarna een vaste werkwijze van de Chiro worden.

7. DE JAREN 1990: MET KANS TOT OPKLARINGEN

Begin jaren 1990 heeft de Chiro het nog moeilijk, maar tegen de eeuwwisseling stijgt het aantal leden opnieuw. De Chiro telt dan ongeveer 96 000 leden en 970 groepen. Om opkomende problemen beter aan te pakken, blijft de Chiro voortdurend de zwaktes in haar werking opsporen en nieuwe ideeën integreren.

6.1. OUDE KWALEN EN NIEUWE UITDAGINGEN

Een blijvend probleem is de achteruitgang van het ledenaantal waardoor sommige groepen hun werking moeten stilleggen. Er worden verschillende oorzaken aangeduid.

Door de individualisering van de samenleving zijn parochies veel minder belangrijk geworden. Hun taken worden overgenomen door gemeentes die meestal een minder directe band hebben met de lokale Chirogroepen. De minder sterke parochiale band zorgt ook vaak voor huisvestingsproblemen. Veel parochies willen niet langer investeren in de Chirolokalen en verkopen de grond. Zelf een Chiroheem bouwen of verbouwen, betekent voor de meeste groepen een te grote financiële last.

Naast de parochiale onthechting is het engagement van de meeste jongeren complexer geworden. Er is een steeds groter aanbod aan vrijetijdsbesteding, veel jongeren hebben een weekendjob en ze hebben meer bewegingsruimte. Het is ook niet langer haalbaar om Chiro op zondag als norm te stellen. Voor veel gezinnen is dit vaak de enige gezinsdag.

Een opvallende tendens is dat het niet zozeer kinderen, maar vooral jongeren zijn die afhaken. Hierdoor lijden veel Chirogroepen na verloop van tijd aan een leidingtekort wat dan weer het bestaan van de groep in het gedrang brengt. Het is dan ook logisch dat de continuïteit van de lokale groepen prioriteit wordt. Om hieraan tegemoet te komen, wordt de Commissie Continuïteit opgericht. Zij houdt zich bezig met leden – en leidingwerving en netwerkversterking. Om het ledenverlies na 12 jaar op te vangen, besteedt de Chiro veel aandacht aan de aspirantenwerking. Zo pleit de beweging ervoor om niet met een aparte speelclubafdeling voor 6-8-jari-

gen te starten als dit ten koste gaat van de aspiranten. De Chiro wil niet louter een kinderbeweging zijn. In de praktijk splitsen veel groepen de speelclubafdeling wel in twee aparte groepen op. Daarom beslist de Nationale Raad in 2002 om de 6-8-jarigen als een aparte afdeling te erkennen. De naam van de nieuwe afdeling wordt 'Ribbels' en krijgt de kleur paars. Maar meestal kiezen de groepen zelf een naam voor hun jongste leden. Dankzij de geleverde inspanningen stijgt het aantal + 12-jarigen stilaan opnieuw.

Het continuïteitsprobleem uit zich het sterkst in de stedelijke Chirogroepen. Vanaf de jaren 1960 wordt er geregeld aandacht besteed aan Chiro in de stad. Van een gecoördineerde en systematische aanpak is er dan echter nog geen sprake. Dit verandert in 1986 wanneer er in de drie grootsteden Antwerpen, Brussel en Gent werkgemeenschappen worden opgericht. Vanaf 1988 krijgen deze steden via een stadswerker ook professionele ondersteuning. In Dubbelpunt verschijnen nu geregeld artikels over de stadschiro's. Omdat de problemen niet enkel tot de grootsteden beperkt blijven, denkt de Chiro vanaf 2002 ook na over de ondersteuning van Chirogroepen in middelgrote steden.

7.2. DE CHIRODROOM

Net als in de voorgaande periodes heeft de Chiro oog voor wat onder de jeugd en in de maatschappij leeft. In 1994 krijgen de gewesten de opdracht om bij de lokale groepen een Groot Onderhoud te houden. Hierin wordt via stellingen gepolst naar de mening van de plaatselijke leidingsploegen. Het Groot Onderhoud vormt de voorbereiding op Krinkel 95 en op het Chiroboek. Via deze twee kanalen maakt de Chiro haar nieuwe visie bekend: de Chirodroom.

De Chirodroom berust op de drie Chirowaarden en wordt gerealiseerd via drie in plaats van vier basismethoden. De Chiro schrapt de ervaringsgerichte methode wordt geschrapt omdat ze als wezenlijk element doorheen de andere drie methoden loopt.

Op Krinkel stelt de Chiro ook de nieuwe bewegingskleden voor. Omdat de Chiro wil benadrukken dat ze openstaat voor diversiteit, spreekt ze niet langer van 'uniform' maar van 'Chirokledij'. Zowel Chirojongens als –meisjes dragen voortaan een beige broek of rok, een rode t-shirt en een blauw hemd.

7.3. KOMKOMMERIN

De Chirodroom is die van een betere, mooiere wereld. Door maatschappelijke thema's in de werking op te nemen, hoopt de Chiro deze droom te verwezenlijken.

Een thema dat al in de jaren 1980 geregeld wordt aangesneden, is de nood aan een beter leefmilieu. Jaarthema's als 'Geen vuiltje aan de lucht' (1990-1991), 'Ik ren dus ik ben' (1998-1999) en 'NatuurLeuk!' (2004-2005) spreken boekdelen. De Chiro besteedt veel aandacht aan de nadelen die onze toenemende mobiliteit met zich meebrengt. Door het drukke verkeer wordt spelen op straat steeds gevaarlijker. Om de leden meer zichtbaar te maken in het verkeer delen alle grote jeugdbewegingen in 2004 fluorescerende vestjes uit ontworpen door de Antwerpse modeontwerper Walter Van Beirendonck. En op de jaarlijkse 'krakmomenten' laten Chirogroepen via ludieke acties zien dat het ook anders kan.

De Chiro besteedt ook meer en bewuster aandacht voor diversiteit. Al vanaf de jaren 1950 verruimt de Chiro haar blik naar andere culturen. Door de hoge migratiegraad gaan deze culturen nu ook meer en meer deel uitmaken van de Vlaamse samenleving. Door het decreet op Landelijk Jeugdwerk van 1993 ontstaat de mogelijkheid om een interculturele werker aan te stellen. Deze beroepkracht motiveert vrijwilligers, legt contacten en begeleidt een commissie. Na 1995 wordt het multiculturele niet langer afzonderlijk behandeld, maar als een aspect dat doorheen de hele beweging moet leven. De Chiro roept haar leden geregeld op om deel te nemen aan betogingen tegen racisme.

Een meer diverse Chiro wil ook zeggen meer aandacht voor mensen met een handicap. Vanuit de gemeenschapsgerichte methode richt de Chiro geen aparte werking op voor kinderen en jongeren met een handicap. Wat ze wel doet is groepen bijstaan die zich openstellen voor leden en leidsters met een handicap. Diversiteit en toegankelijkheid zijn blijvende aandachtspunten. Vandaag houdt de Commissie Diversiteit deze thema's warm.

7.4. CHIRO DOT COM

Jongeren maken steeds vaker gebruik van internet om informatie te vinden en te verzenden. De Chiro kan dus niet achterblijven. In 1996 krijgt de Chiro haar eigen website. Hier vinden leden en leiding spelen, liedjes, informatie over de geschiedenis van de beweging, over de structuur, over de visie en de basismethoden, enz. Heel wat uitgaven worden nu online verspreid.

Niet alleen de nationale Chiro, maar ook veel lokale groepen hebben een eigen website. Het gemeenschapsgevoel van de Chiro heeft een virtueel staartje gekregen.

7.4. CHIRO, TOT UW DIENST

In de jaren 1990 ondergaat de Chiro opnieuw een herstructurering. De verschillende verbondelijke vzw's worden samengevoegd tot één organisatiestructuur 'De Groep Chiro'. De Nationale Leiding wordt opgedoekt. Haar bevoegdheden worden overgedragen naar de Pedagogische Leiding en de beleidsraad.

De Chiro richt enkele nieuwe diensten op en steekt de oude in een nieuw jasje. Nieuw zijn de dienst Avontuurlijke Activiteiten (DAA) en de dienst Artistieke Activiteiten (DArtA). In 2002 verandert de dienst PJZ haar naam in 'Spoor ZeS'. De Z en S staan voor zingeving en solidariteit. Vanuit de verbredingsopdracht van de Chiro werkt Spoor ZeS rond deze twee thema's een aanbod uit. Dit voor jeugdgroepen zowel binnen als buiten de beweging. In 1998 ontstaat binnen PJZ de dienst bezinningen. Zij bieden aan scholen begeleide bezinningsdagen aan in de vormingshuizen van de Chiro. Door de grote vraag breidt de dienst als snel uit. In 2001 krijgt ze een eigen naam, 'Zin-d'erin(g)'.

8. 75 JAAR CHIRO

In 2009 wordt de Chiro 75 jaar. Om dit te vieren organiseert de beweging voorafgaand een jaar vol feestelijkheden. Vanaf september 2008 trekt er een rondreizende tentoonstelling, Chiro Expo, doorheen Vlaanderen. De Expo roept het Chirogevoel op dat nu al 75 jaar lang door verschillende generaties beleefd wordt. Op 26 april 2009 bieden over gans Vlaanderen Chirogroepen met Olé Pistolé hun buurt een ontbijt aan. Het feestjaar wordt afgesloten met een groot Krinkelbivak in de Landloperkolonie van Merksplas.

BIBLIOGRAFIE

BAETEN W. (1995) Patronaten worden Chiro: jeugdbeweging in Vlaanderen van 1918 tot 1950. Leuven:Davidsfonds.

COUSSÉE F. (2006) De pedagogiek van het jeugdwerk. Gent:Academia Press.

DE RIDDER E. (1981) De algemene doelstellingen van chirojeugd, zoals ze geconcretiseerd werden in de wachtwoorden van 1946 tot 1964? Onuitgegeven licentiaatsverhandeling. Kuleuven Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen.

DE SMET E. (1989) Vlaanderen voor Christus: ontstaan en ondergang van het Jeugdverbond voor Katholieke Actie (1928-1971). Onuitgegeven licentiaatsverhandeling. Kuleuven Faculteit Letteren en wijsbegeerte. Departement geschiedenis.

GEVERS L. en L. VOS (2004) Jeugdbewegingen in Vlaanderen: een historisch overzicht. In: M. D'Hoker en M. Depaepe (red.) Op eigen vleugels. Liber amicorum Prof. Dr. An Hermans. Antwerpen:Garant.

HERMANS A. (1985) Negentiende-eeuwse patronaten: beschermplaatsen voor volkskinderen. In: M. Vroede en A. Hermans (red.) Vijftig jaar Chiroleven 1934-1984. Aspecten uit verleden en heden van een jeugdbeweging. Leuven:Universitaire Pers.

HEYNS M. en BAETEN W. (1989) Inventaris van het archief van chirojeugd Vlaanderen. 1944-1987. Leuven:Kadoc.

LEENKNECHT G. (1992) De evolutie van de pastorale visie in de Chiro tot 1990. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling. Kuleuven Faculteit Godsgeleerdheid.

LETTANY E. en F. ROBBERECHT (red.) (1984) Vijftig jaar P-zo,dag: een verhaal over de Chiro van vroeger en nu. Antwerpen:Chirojeugd Vlaanderen.

SEVENHANS, G. (2004) Leidersvorming in Chirojeugd 1941-1978. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling. Kuleuven Faculteit Letteren en wijsbegeerte. Departement geschiedenis.

TIELENS J. (2006) De omslag van patronaten naar Chiro. Historische reconstructie van inspirerende pedagogische modellen..

OOSTERLINCK T. (1995) Waardenoverdracht via spel in bewegingen: een exploratief onderzoek in chiro. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling RUG. Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen.

VANHAVERBEKE M. (2003) Chirojeugd 1954-1970. Van gesloten jeugdrijk naar open jeugdruimte. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling. Kuleuven Faculteit Letteren en wijsbegeerte. Departement geschiedenis.

VERSCHUEREN J (2006) De evolutie van de kloof tussen de opvoedingsintenties en de opvoedingseffecten van de Chiro tussen 1940 en 1990. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling. Kuleuven Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen.

